

3 ה'למה'

שגרה לטיפוח נטייה המאפשרת להבחין בחשיבותם של מצבים, נושאים או סוגיות, תוך שמירת המודעות לחיבורים גלובליים, מקומיים ואישיים.

1. למה שיהיה אכפת לי מ[נושא, שאלה] מסוג זה?
2. למה שזה ישנה לאנשים בסביבתי [משפחה, חברים, עיר, אומה]?
3. למה שזה ישנה לעולם?

המטרה: איזה סוג חשיבה מעודדת שגרה זו?

מוטיבציה פנימית מהווה מנוע עיקרי ללמידה עמוקה. כבני אדם, אנו מונעים ללמידה כאשר יש לנו יסוד להאמין, כי לנושא או לגוף ידע מסוים יש חשיבות. עם זאת, אומדן החשיבות - דהיינו, היכולת לקבוע אם לדבר מסוים יש חשיבות ומדוע - היא מיומנות שנלמדת אך לעתים רחוקות. חשיבות היא לא איכות קבועה של חפצים, מקומות או אירועים. למעשה, היא משויכת ונבנית על ידי הלומדים. הערכה של חשיבות גלובלית ומקומית מצריכה את היכולת לתפקד במספר רבדים בו זמנית. שגרת ה-Y's3 מזמינה את הלומדים להתקדם צעד אחר צעד לרוחב הזירה האישית, המקומית והגלובלית. שגרה זו מעודדת את התלמידים לפתח מוטיבציה פנימית לחקר הנושא, על ידי חשיפת החשיבות של נושא זה במספר הקשרים. השגרה אף מסייעת לתלמידים ליצור חיבורים מקומיים-גלובליים ולמקם את עצמם בסביבה המקומית והגלובלית.

יישום: מתי והיכן ניתן להשתמש בכך?

שגרה זו עשויה להיות שימושית בשלבים מוקדמים של היחידה, לאחר ההצגה הראשונית של נושא מסוים וכאשר אתם מעוניינים שהתלמידים ישקלו בקפידה מדוע כדאי להשקיע בחקירה נוספת של נושא מסוים. מורים אף השתמשו בשגרה לצורך הרחבה של נושא נתון (לדוגמה, בחירות מקומיות, צריכת טובין) על מנת לסייע לתלמידים להפוך מודעים לאופן שבו לנושא, לסוגיה או לשאלה מסוימת יש השלכות ותוצאות ארוכות טווח ברמה המקומית והגלובלית. במקרים אחרים (לדוגמה, לימוד העוני בברזיל), השגרה משמשת ליצירת חיבור אישי לנושא שעשוי תחילה להיראות מרוחק.

השקה: מהן כמה עצות אפשריות להפעלה של השגרה ולשימוש בה?

ניתן להחיל את השגרה על מגוון רחב של נושאים (החל בחוסר שוויון חברתי, דרך ביוגרפיה של מתמטיקאי מסוים, איזון בין אקוסיסטמות שונות, כתיבת סיפור וכלה בהליכה לבית הספר). ניתן להשתמש בתמונות מגוונות, טקסט, ציטוטים, סרטונים או כל חומר מזמין אחר, כתמריץ לביסוס החשיבה של התלמידים. אחד השיקולים המרכזיים בעת השימוש בשגרה זו הוא הצורך להבטיח, כי נקודת המיקוד של האנליזה תהיה ברורה לתלמידים. לדוגמה, ניתן לשאול, "מדוע שעצם ההבנה של חוסר השוויון החברתי ישנה במשהו לי, למשפחתי, לעולם?" בניגוד לשאלה "מדוע שתמונה זו תשנה במשהו?"

התלמידים יידרשו לבהירות התחלתית בנוגע לתופעה המצריכה חקר, לדוגמה, המשמעות של חוסר שוויון חברתי, על מנת לחשוף את חשיבותה. בעת שימוש בתמונה או בטקסט, באפשרותכם להכין את התלמידים לשגרה זו על ידי כך שתשאלו אותם מה לדעתם משמעות התמונה ומדוע, ולאחר מכן תמקדו את תשומת לבם בנושא שאותו יש לחקור דרך 3 ה'למה'.

מהן מספר עצות בנוגע לאופן שבו יש לממש את השגרה? השתמשו בשאלות בסדר המוצע, או בסדר הפוך, החל בנקודת הכניסה הנגישה יותר. לדוגמה, התלמידים יכולים לחשוף את המטרה ואת החשיבות של הסיפור שאותו הם כותבים על ידי כך שיתמקדו תחילה בסיבה שבגינה יש לסיפור חשיבות עבורם, ולאחר מכן יתקדמו משם אל העולם שמעבר. במקרים אחרים, המורה עשוי לנסות וליצור חיבור אישי לאירוע מרוחק (לדוגמה, השואה), וכך בעצם להתחיל בעולם ולהתקדם פנימה. מומלץ לאפשר לתלמידים לעבוד שלב אחר שלב, שכן ניואנסים ואבחנות מרתקות הקשורים ברובד האישי, המקומי והגלובלי עלולים להתפוגג במקרה של עיסוק בשלוש השאלות בו זמנית. אם הזמן יתיר זאת, ניתן להשוות בין מחשבותיהם של התלמידים ולקבץ אותן, במטרה לזהות מוטיבציות והסברים משותפים ללימוד הנושא המדובר.